

KLIIMAMINISTEERIUM

Peep Siitam
Energiasalv Pakri OÜ

Teie 12.09.2024 nr ES07072023-43

Meie 07.11.2024 nr 14-6/24/4348-2

Energiasalv Pakri OÜ ettepanekust seoses gneisskivi
killustikuga

Austatud Peep Siitam

Pöördusite Kliimaministeeriumi poole 12.09.2024 kirjaga nr ES07072023-43, milles tutvustate võimalust saavutada olulisi parendusi ja kokkuhoidu Eesti teede võrgu ehitamisel ja hooldamisel ning keskkonnasõbralikumat lahendust teedehituses, kasutades selleks Paldiski vesisalvesti gneisskillustikust ehitatud teede aluseid. Kirjaga saatsite Tallinna Tehnikaülikooli poolt koostatud vahearuande „Pakri poolsaarele rajatava vesisalvest alumiste reservuaaride ehitamise käigus välja kaevandatavate gneisside teedehituses kasutamise tehnilise teostatavuse ning majandusliku ja sotsiaalmajandusliku mõju hindamine“. Pöördumises teete ka neli ettepanekut konkreetsete meetmete rakendamiseks. Olles tutvunud ettepanekute ning vahearuandega, vastame nendele alljärgnevalt:

1. Ettepanek: Lisada Kliimakindla majanduse seaduse eelnõusse ja seletuskirja ringmajanduse põhimõtete järgimine teede projekteerimis- ja ehitushangetes ning teedehituse normides, seades eesmärgiks teekonstruktsioonide eluea pikendamise ja eluea kulude vähendamise.

Vastus: Kliimakindla majanduse seaduse eelnõu kohaselt rakendatakse ringmajanduse põhimõtet läbivalt kõikides valdkondades, seda põhimõtet toetavad näiteks eelnõu¹ § 20 ja § 40. Eelnõu § 20 sätestab üldise ringmajanduse põhimõtte ning § 40 avaliku sektori tugimeetmed majanduse kliimakindluse suurendamiseks. Samuti näeb eelnõu § 34 (5) avaliku sektori eesmärgina ette tulevikukohustuse hinnata uute suuremate taristuobjektide süsinikujalajälge.

Konkreetsed valdkondlikud meetmed (sh teede projekteerimisel ja ehitamisel) ringmajanduse suurendamiseks sätestatakse vajadusel Riigihangete seaduses ja vastava valdkonna eriõiguses.

2. Ettepanek: Uuendada teede projekteerimise norme, mis nõuaks projekteerijalt mõjuanalüüsi 50 aasta eluea kulude ja materjalivajaduse kohta.

Vastus: Kliiministri 17.11.2023 määruse nr 71 „Tee projekteerimise normid“ §-s 6 on sätestatud erinevate tee osade ja rajatiste vähimad kasutusead (st ajavahemik, mille jooksul on ehitist või selle osa võimalik eesmärgipäraselt ja ohutult kasutada), millega projekteerimisel tuleb arvestada. Kehtestatud normi kohaselt peab projektlahendus olema tehnilis-majanduslikult otstarbekas ning arvestama kõikide kuludega kogu kasutusea jooksul. Normi eesmärk on vältida ebaproportsionaalselt kulukaid lahendusi ning tagada teetaristu loomisel maksimaalne kulutõhusus. Sättes on rõhutatud, et projektlahenduse koostamisel tuleb arvesse võtta kogu

¹ <https://eelvoud.valitsus.ee/main#zKI9ATyu>

kasutusea (elutsükli) kulud, s.t ei tohi piirduda ainult projekteeritud taristu väljaehitamise kuludega. Määruses esitatud kasutusead põhinevad pikaajalisel kogemusel ning tagavad optimaalsed elutsükli kulud.

Meile teadaolevalt pole hetkel olemas usaldusväärset, rahvusvaheliselt üldtunnustatud pikka perioodi hõlmavat võrdlevat mõjuanalüüsi metoodikat. Samuti on küsitav, kui võrd täpsed ja tuleviku arengutega vastavuses oleksid tänased hinnangud nii pika elueaga perioodile.

Meie hinnangul ei ole otstarbekas seada õigusaktides kohustuseks analüüsi teostamist, mille tulemused võivad olla otsustajatele eksitavalt suure veamääraga. Igale projektile kõnealuse mõjuanalüüsi tegemise nõue suurendaks meie hinnangul ebamõistlikult ka administratiivset koormust ja avalike vahendite kasutamise vajadust.

Seetõttu kasutatakse laialdaselt hindamispõhimõtet, mille kohaselt projekti alternatiive võrreldakse tulu - kulu suhte alusel, üldjuhul valides kõrgema tulu - kulu suhtega lahenduse.

Täna väljatöötamisel oleva kliimakindla majanduse seaduse eelnõuga kavandatavatele meetmetele kaasneb kindlasti ka vajadus vastavate hindamismetoodikate koostamiseks või ajakohastamiseks. Võimaliku rakendusliku lahendusena ei ole välistatud ehitus- ja rekonstrueerimisprojektides tasuvusarvutuse nõude lisamine vastavalt ka Transpordiameti projekteerimisjuhenditesse.

3. Ettepanek: Viia ringmajanduse põhimõtted teede projekteerimis- ja ehitushangetesse, eelistades: a) pikaalisust ning madalamaid eluea kulusid ja väiksemat materjalivajadust; b) materjalide taaskasutatavust, mis piiraks jäätmeteket.

Vastus: Tulenevalt teehoiu CO₂ heitkoguste vähendamise 2030 tegevuskavast (kliimaministri 18.07.2024 käskkiri nr 1-2/24/303) läheb Transpordiamet järk-järgult üle keskkonnahoidlikele hangetele, mille raames arvestatakse ka ehitusmaterjalide keskkonnahoidlikkust ning taaskasutatavust. Keskkonnahoidlike hangete kriteeriumides arvestatakse ka ringmajanduse põhimõtetega. Vt ka p. 1 vastust.

Muuhulgas on Kliimaministeeriumil kavas keskkonnaministri 29. juuni 2021 määruse nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ muutmine arvestades sh keskkonnahoidlike kriteeriumitega teede ehituses. Keskkonnahoidlike kriteeriumite väljatöötamine antud määruse kontekstis koostöös sidusrühmadega on kavandatud 2025. aastaks.

4. Ettepanek: Uuendada Transpordiameti projekteerimisjuhendeid: a) uuendada katendiarvutusmetoodikat, kasutades TalTechi katsete tulemusi täitematerjalide omaduste kohta; b) uuendada täitematerjalide minimaalseid nõudeid, lähtudes materjalide omadustest, mitte nende päritolust.

Vastus: Transpordiamet on uuendamas katendiarvutusmetoodikat. Esmased sellekohased analüüsid on teostamisel koostöös Tallinna Tehnikaülikooliga.

Täitematerjalidele on juba praegu Transpordiameti juhenditega määratud minimaalsed nõudeid materjali omadustele, mitte päritolule. Kusjuures töövõtjad kasutavad sageli ka minimaalsetest nõuetest oluliselt paremate omadustega täitematerjale. See võib olla tingitud näiteks täitematerjalide turuhindadest, kättesaadavusest vms.

Juhime tähelepanu ka sellele, et kaevandatavat maavara saab turustada ja kasutada avalikult kasutatavate teede ehituses juhul, kui kaevandatava materjali omadused on selgelt määratletud nõuetekohases toote toimivusdeklaratsioonis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Sander Salmu
liikuvuse asekanstler

Teadmiseks: Transpordiamet

Eduard Kärstna, 639 7643
eduard.karstna@kliimaministeerium.ee